

ZA TEDANJI ČAS IN PROSTOR IZJEMNA BETONSKA LOČNA KONSTRUKCIJA

Največja posebnost stare tribune, ki je bila načrtovana in izvedena med letoma 1960 in 1965, je njen prednapeti armiranobetonski lok. Kot je v svojem tekstu, posvečenem zgodovini nastanka tribune, zapisala konservatorska svetnica **dr. Eva Sapač**, »gre za eno najdrznejših konstrukcij v tedanji jugoslovanski in vsej evropski športni arhitekturi. Brez kakršnekoli relevantne literature in tozadevne arhitekturne realizacije sta dipl. ing. Pipan in dipl. ing. Žnidarič naredila načrte. Tribuna v obliki elegantnega loka, dolgega 138 metrov, s temensko višino 16,81 metrov, je edinstvena zaradi odsotnosti običajnih opornikov. Nosilni lok, ki so ga betonirali septembra 1961, je nagnjen toliko naprej, da sega celo nekaj metrov nad tekališče. Tedanji časniki so zaradi prefinjene linije njegovega poteka rešitev upravičeno hvalili kot elegantnejšo od edinega primerljivega projekta tribune,« ki je bila pred mariborsko veliko enostavnejše izgrajena v španskem Bilbau. Torej nikakor ni naključje, da je tribuna umeščena v register nepremične kulturne dediščine Slovenije. Gradbeni inženir Boris Pipan je kot glavni načrtovalec med drugim zasnoval tudi znameniti Titov most v Mariboru.

LEGENDARNA TRIBUNA MARIBORSKEGA LJUDSKEGA VRTA BO ZASIJALA V PRENOVLJENI PODOBI

Podjetje Makro 5 gradnje d.o.o. si prizadeva glavnino del na zahodni tribuni Ljudskega vrta zaključiti do naslednjega dela evropskega prvenstva v nogometu do 21 let, ki je predviden za konec maja oziroma začetek junija, predajo pogodbenih del pa izvesti v okvirjih pogodbenega roka.

Za trenutek zavrtimo čas nazaj. 21. maj 2020 je bil za prvotnega nogomet pomemben dan. Mestna občina Maribor, Športni objekti Maribor in koprsko podjetje Makro 5 gradnje d.o.o. so podpisali pogodbo o prenovi znamenite, a že dodobra izdelane stare tribune Ljudskega vrta. V sredini junija je stekla uvedba v delo. Skoraj leto dni po podpisu se marljivo bližajo zaključku, ki bo stadionu povrnil zaslužen sijaj in omogočil izpeljavo tekem najvišjega nogometnega ranga. Vjole pa se bodo v velikem slogu vrnile v njihov »teater sanj«.

Največ bo prenovljena tribuna zagotovo doprinesla prvotnega nogometnemu klubu NK Maribor, ki zaradi prenove in ukrepov za zajezitev epidemije že od lanske pomladi ne more gostiti gledalcev, prepotrebni za vzdušje na tekmah. Direktor kluba Bojan Ban pojasnjuje,

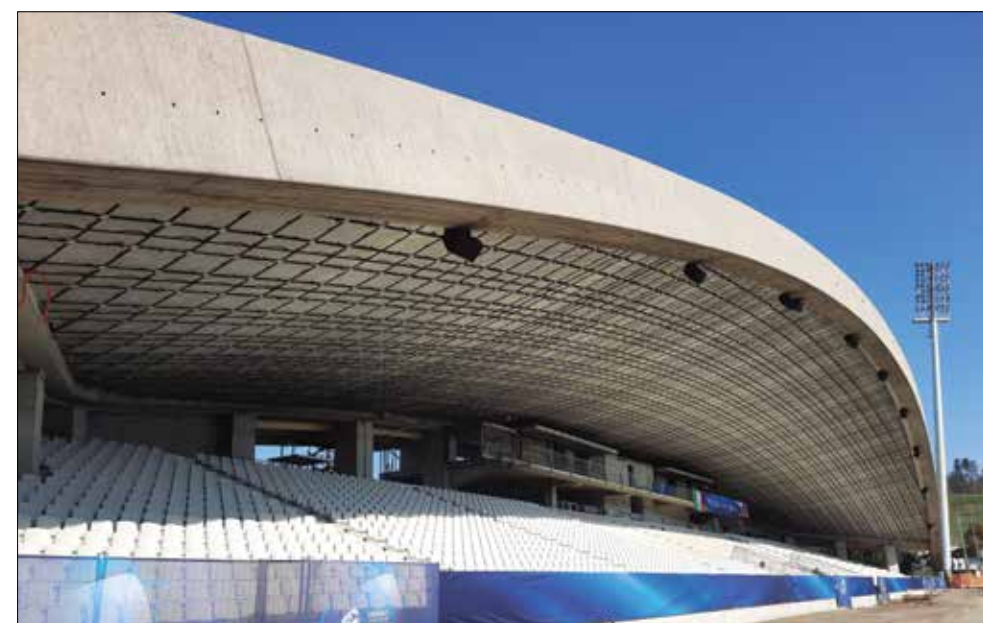
»da je na dotrajani tribuni postala organizacija tekmovanj na najvišji ravni velik izziv, ki je bil vselej povezan s številnimi prilagoditvami in improvizacijami. Prenova tribune prinaša novo dimenzijo stadiona, prinaša uporabnost, ki smo jo dolga leta pogrešali. Z upoštevanjem vseh zahtev in usmeritev krovne nogometne zveze UEFA ter potreb NK Maribor bo stadion ustrezal vsem kriterijem sodobnega nogometa. Postal bo športno in poslovno središče, kar je eden od pomembnih kriterijev za sodoben nogometni stadion.«

Za Mestno občino Maribor predstavlja investicija v rekonstrukcijo tribune »uresničevanje celostnega pristopa do obstoječega stavbnega fonda, v smislu povezovanja obstoječih objektov starega in novega dela v nerazdružljivo celoto. Investicijo zaokrožujemo z ureditvijo okolja, ki ureja ustrezne dostope do objekta stare tribune in je načrtovana kot privlačen prostor za vse obiskovalce športnega parka. Verjamemo, da bo športno središče prepoznavno v ožjem in širšem prostoru.«

Na občini poudarjajo, da je stadion umeščen v kompleks Ljudskega vrta, ki deluje kot športno središče mesta. V prihodnje načrtujejo še obnovo dotrajanih igrišč, prenovno Langerjeve vile, ureditev okolice in navezavo na športne površine ob Mladinski ulici. Z izgradnjo garažne hiše pod pomožnim igriščem ob Ljudskem vrtu pa želi MO Maribor v sodelovanju z zasebnim partnerjem rešiti tudi parkirno problematiko na tem območju.

NEKOČ VELIČASTEN MESTNI PARK

Danes tretji največji stadion v državi, ki skupno sprejme nekaj manj kot 13.000 obiskovalcev, je bil nekdanji prvi mariborski javni drevesni park, menovan Volksgarten. Na mestu današnjega stadiona je leta 1843 Jožef Langer zgradil vilo s parkom. Želel si je, da bi bil park dostopen vsem

meščanom. Mestna občina je po odkupu vile in parka leta 1874, park vendarle odprla za javnost. Leta 1920 so mestni park preuredili v nogometno igrišče. Danes je v stadionskem kompleksu še vedno mogoče uživati ob nekaj drevesih iz takratnih časov. Med drugim tudi v eni izmed najstarejših platan v mestu, ki stoji v neposredni bližini objekta in so jo po besedah arhitektke Špela Videčnik iz arhitekturnega biroja Ofis arhitekti, na željo investitorja in konservatorjev tudi ohranili.

DOZIDAVO PODREDILI OBSTOJEČI STARI TRIBUNI

Leta 1998 so se na javni natečaj za spremembo igrišča v nogometni stadion Ofis arhitekti v sodelovanju z Multiplan arhitekti prijavi s projektom, naslovljenim RING (prstan), in zasedli prvo mesto. Po tedanji zasnovi so se dela pričela leta 2006, zaključila pa v letu 2008. Na vprašanje, od kod so črpali navdih za celoto, kot jo poznamo danes, odgovarja aktualna odgovorna projektantka rekonstrukcije stare tribune, arhitektka Špela Videčnik.

»Del navdih smo črpali prav iz stare ločne konstrukcije, ki je z dozidavo preostalih tribun nismo želeli preglasiti. Mehka ločna zasnova ostalega dela tribune je tako delno izhajala iz tega, kako vzpostaviti objekt, ki bo sicer velik, vendar usklajen z obstoječo ločno konstrukcijo. Poleg tega verjamemo, da športni objekti delujejo zelo dobro, kadar so zasnovani kot arena, kar pomeni, da smo zasnovali zaokrožen notranji prostor, ki je obkrožen z objektom organske oblike. Na takšen način se znotraj igrišča najlažje ohranja akustika, hkrati pa se vzpostavlja interier, ki omogoča koncentracijo na igro, intimen prostor, ki je zaprt v odnosu do zunanosti. Vse nadaljnje športne komplekse, ki so vključevali stadion, smo po vzoru RINGA zasnovali kot zaokroženo celoto, saj se je to izkazalo kot najučinkovitejše. Takšna je denimo tudi arena Borisov v Belorusiji,

ki je bila po naših načrtih zaključena leta 2014.«

KAKŠNA BO PODOBA NOVE ZAHODNE TRIBUNE?

»Zunanja podoba ostaja enaka, saj zelo spoštujemo arhitekturno izročilo, ki ga nosi stara tribuna. Objekt namreč predstavlja spomenik funkcionalistične arhitekture oziroma arhitekture slovenskega modernizma. Narediti lok brez kakršnegakoli podpornega stebra, pomeni za tisti čas izreden arhitekturni, predvsem pa inženirski dosežek. Lok smo ohranili v celoti, medtem ko smo celotno podtribunje, ki je bilo zelo dotrajano, odstranili in sprojektirali na novo. Večina tega, kar se dograjuje, z igrišča ni vidno, saj je umeščeno v podtribunje, ki pa je v veliki meri vkopano v teren ali umeščeno na zunanji del objekta. S tem smo dogradili prostor, povečali kapacitete, naredili prostor kvalitetnejši in sodobnejši ter ga tako pripravili, da bo zadovoljil vse zahteve uporabnikov. Ob vsem naštetem se v celoti podrejamo prvotni zasnovi tribune. Najbolj vidna sprememba bo vhodna klančina, ki bo zastekljena, tako kot so zastekljene vhodne klančine vzdolž ostalih treh tribun, kar bo povežalo stadion kot celoto. Notranjost tribune je zasnovana visoko funkcionalno. Vhodna avla bo služila kot večnamenski prostor, sprejela bo do 600 ljudi. V vsakdanji rabi bo tudi manjši muzej, ki bo prikazal zgodovino NK Maribor. Na sami tribuni je umeščenih osem VIP lož z osrednjo zunanjo ložo, namenjeno pogostitvam. Skupno VIP lože ponujajo 160 sedežev. Poleg tega tribuna ponuja tudi polno opremljene novinarske prostore ter v zaledju vse potrebne servisne prostore, kot so kuhinje, lokal in klubska trgovina,« razloži Videčnikova.

IZVAJALEC DEL O GRADBENEM VIDIKU PRENOVE

Direktor sektorja pri Makro 5 gradnje David Sobočan je za največji gradbeni zalogaj označil

€ Maja Orel Jakič

rušitvena dela s statično sanacijo objekta ter izvedbo armiranobetonske konzolne klančine, ki, kot že omenjeno, poteka vzdolž zahodne tribune od severa do juga. Velik del preglastic je izvajalcu predstavljala tudi odstranitev temelja semaforja, na katerega so naleteli pri izgradnji podzemnega tunela, ki bo služil povezavi med tribunami. Ker je pred dobrim mesecem Ljudski vrt že gostil EP v nogometu do 21 let, je bilo potrebno po besedah direktorja sektorja v namen snemanja tekem definirati nov varnostni načrt ter načrt organizacije gradbišča, posledično so morali izvesti tudi reorganizacijo del. Na vprašanje, v kateri fazi je trenutno prenova, v športnem žargonu odgovarja: »Izvedba objekta je v sredini drugega polčasa. Izvajamo obrtniška in inštalacijska dela. Tribune so v večji meri zaključene, na klančini izvajamo krovsko-kleparska dela in zasteklitve, na zunanjih zidovih fasaderska dela, v notranjosti zaključujejo grobe inštalacije ter suhomontažna dela, vzporedno pa že potekajo slikopleskarska dela, montaža dvigal, zaključne obloge in drugo.« Na objektu je dnevno prisotnih okrog 65 delavcev, za katere Sobočan hudomušno pravi, da se v danem trenutku počutijo podobno kot igralci nogometnega kluba Maribor v času tekem Lige prvakov, saj se zavedajo, da bodo zapisani v zgodovino, ki bo, tako upamo, govorila o pomembnih in uspešnih športnih spektaklih, ne le štajerskih nogometašev, pač pa vseh Slovencev.

FOTO EKIPJE MAKRO 5 GRADNJE: David Sobočan – direktor sektorja, Andraž Špes – pomočnik vodje gradbišča, Asim Kuljanovič – delovodja, Rasto Bejakovič – vodja projekta. Obstoječi ekipi se je v zadnji fazi pridružil še Nermin Dergič.